

Kaupunginhallituksen konserni- ja tilajaosto 12.01.2026 § 4

§ 4

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän perussopimuksen muuttaminen (HSL) (Kh-Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Rinne Tuulia
Isotalo Olli
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallituksen konserni- ja tilajaosto päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto

1
hyväksyy liitteen mukaisen Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän perussopimuksen.

2
valtuuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan perussopimuksen sekä tekemään siihen tarvittaessa teknisiä tai muita vähämerkityksellisiä muutoksia.

Käsittely

Päätös

Konserni- ja tilajaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) on perustettu kuntien välisellä valtuustojen hyväksymällä perussopimuksella vuonna 2009. Perussopimusta on sittemmin muutettu, ja tällä hetkellä noudatetaan vuonna 2018 voimaan astunutta perussopimusta.

HSL:n hallitus on lähettänyt marraskuussa 2025 ehdotuksen uudesta perussopimuksesta jäsenkuntien hyväksyttäväksi. Taustalla on kuntalain 8. luvun muutokset (21.5.2021/419) kuntayhtymien perussopimuksista. Ehdotetussa perussopimuksessa on huomioitu kuntalain muutokset, minkä lisäksi siitä on poistettu HSL:n perussopimuksen ja hallintosäännön päällekkäisyyksiä ja siihen on tehty muita teknisiä päivityksiä.

Perussopimuksen muutoksia on valmisteltu kevästä 2023 lähtien, ja ensimmäisen kerran perussopimus lähetettiin jäsenkuntien hyväksyttäväksi keväällä 2024. Hyväksyntäprosessi kuitenkin keskeytettiin, sen jälkeen perussopimukseen on valmisteltu vähäisiä muutoksia. Edellisessä hyväksyntäprosessissa asia ei edennyt Espoossa kaupunginhallitukseen eikä valtuustoon.

Kuntalain 57 §:n mukaan, jos perussopimuksessa ei ole toisin sovittu, perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannesta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta. HSL:n jäsenkuntia ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kirkkonummi, Tuusula, Kerava, Sipoo, Kauniainen ja Siuntio.

Uuden perussopimuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2026 ja samalla kumota 1.1.2018 voimaan tullut perussopimus.

Perussopimukseen ehdotetut muutokset

Suurin osa ehdotetuista muutoksista on teknisiä, ja muutokset liittyvät perussopimustekstin yksinkertaistamiseen sekä termien ja lakiviittausten ajantasaistamiseen. Ehdotetusta perussopimuksesta on myös poistettu tarpeettomia tekstejä, jotka sitovat kuntayhtymää muutenkin joko kuntalain säädöksinä tai hallintosäännön määräyksinä. Toisaalta hallintosääntöä ja perussopimusta on yhdenmukaistettu: hallituksen tehtäviä koskeva osio (§ 17) on laajentunut, sillä ehdotettu perussopimus toistaa HSL:n hallintosäännön mukaiset hallituksen tehtävät. Ehdotettu perussopimus ei muuta nykytilaa, mutta se poistaa perussopimuksen ja hallintosäännön väliset ristiriidat.

Osassa perussopimuksen muutoksista on kyse vakiintuneiden käytäntöjen kirjaamisesta sopimukseen. Ehdotettu perussopimus vahvistaisi muun muassa jokaisen jäsenkunnan oikeuden nimetä asiantuntijajäsen HSL:n hallitukseen (§ 16), mikä on ollut toimintatapana jo kahden hallituskauden ajan. Myös kirjaus kuntayhtymän mahdollisuudesta olla osakkaana osakeyhtiöissä (§ 2) vahvistaa nykytilanteen, sillä HSL on jo tälläkin hetkellä osakkaana muun muassa lippu-, maksu- ja matkustajainformaatiotratkaisuja tuottavassa yhtiössä.

Taloutta koskevinä täysin uusina kohtina perussopimuksessa on talouden ja toiminnan seurantarjestelmä sekä raportointi jäsenkunnille (§ 23), tilikauden yli- ja alijäämäkäsittely (§ 24) sekä alijäämän kattaminen (§ 25). Uudet kohdat ovat kuitenkin sisällöltään tavanomaisia ja toimintatavat osin jo käytössä.

Ehdotettu perussopimus sisältää useita tarkennettuja toimintatapoja. Nämä liittyvät kuntayhtymästä eroamiseen ja siihen kuuluiin jäsenkunnan ja kuntayhtymän velvollisuuksiin (§ 6), uuden jäsenkunnan peruspääomaosuuden määrittämiseen (§ 20) ja kuntaosuuden yli- ja alijäämän kattamiseen (§ 27). Sisällöt ovat tavanomaisia ja monin osin samansuuntaisia Kuntaliiton laatiman kuntayhtymän perussopimusmallin kanssa.

Kaksi ehdotetuista muutoksista vaikuttaisi vähäisissä määrin yhtymäkokouksen ja yksittäisten jäsenkuntien suhteeseen. Yhtymäkokouksen rooli vahvistuisi suhteessa yksittäisiin jäsenkuntiin, kun se jatkossa voisi perustaa tai purkaa rahaston ilman jäsenkuntien suostumusta (§ 14). Toisaalta yksittäisten jäsenkuntien rooli vahvistuisi, kun jatkossa eroavan jäsenkunnan perussopimuksesta poikkeava jäsenyyden päättymisajankohta edellyttäisi yhtymäkokouksen yksimielisyyttä enemmistöpäätöksen sijaan (§ 6).

Käytännönläheisin ja varsinainen toimintaa muuttava ehdotus liittyy jäsenkuntien lausuntoaikatauluun HSL:n vuosittain laadittavaa toiminta- ja taloussuunnitelmaa koskien (§ 22). Uusi perussopimus aikaistaisi ja

pidentäisi lausuntoaikataulua ja se pitenisi kokonaisuudessaan yli kolmella viikolla.

Ehdotetun perussopimuksen vaikutukset ovat pääosin neutraaleja, sillä muutokset ovat joko teknisiä tai vahvistavat jo käytössä olevia toimintatapoja. Uusien perussopimuksen kohtien ratkaisuehdotukset ovat tavanomaisia. Espoon kaupunki on konsernijaoston toimiohjein jo aiemmin puoltanut HSL:n hallintosäännön muutoksia, ja näin ollen niiden hyväksyminen osaksi perussopimusta on johdonmukaista. Millään muutoksella ei ole erityistä kielteistä vaikutusta Espoon näkökulmasta. Myönteisenä voidaan nähdä toiminta- ja taloussuunnitelman luonnosta koskevan, pääosin kesälle osuvan lausuntoaikataulun pidentäminen, joka vahvistaa hyvän valmistelun ja päätöksenteon edellytyksiä. Ehdotetun perussopimuksen hyväksymiselle ei näin ollen ole esteitä.

Kokousasian liitteenä on uusi ehdotettu perussopimus sekä HSL:n luoma koonti keskeisimmistä muutoksista. Oheismateriaalina on voimassa oleva perussopimus sekä palstavertailu voimassa olevasta ja uudesta perussopimuksesta.

Toimivalta: Kuntalain 55 §:n mukaan kuntayhtymä perustetaan kuntien välisellä valtuustojen hyväksymällä perussopimuksella. Näin ollen myös kuntalain 57 §:n mukainen perussopimuksen muuttaminen kuuluu valtuuston toimivaltaan.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Perussopimusehdotus
- 2 Keskeiset muutokset perussopimukseen

Oheismateriaali

- Voimassa oleva perussopimus
- Perussopimusmuutosten palstavertailu

Tiedoksi

Helsingin kaupunki
Vantaan kaupunki
Kirkkonummen kunta
Tuusulan kunta
Keravan kaupunki
Sipoon kunta Sibbo kommun
Kauniaisten kaupunki
Siuntion kunta
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä